

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 31 maj kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående beredande av medinflytande åt skogsägare vid handhavandet av flottningsföreningarnas angelägenheter.

I en av herr *Johansson* i Sollefteå m. fl. väckt motion II:31 har hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa skyndsamt utredning angående möjligheten att bereda virkessäljande skogsägare samma inflytande i flottningsföreningarnas styrelser som köparintressenterna men med en opartisk ordförande samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Därjämte har i två likalydande motioner, I: 271 av herr *Petrus Nilsson* m. fl. samt II: 457 av herr *Pehrsson* i Bramstorp m. fl. yrkats, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt och allsidig utredning i frågan om beredande av medinflytande för skogsägarna vid handhavandet av flottningsföreningarnas angelägenheter.

Nämnda motioner hava hänvisats, motionen II:31 till andra lagutskottet och motionerna I: 271 och II: 457 till jordbruksutskottet.

Enligt överenskommelse mellan andra lagutskottet och jordbruksutskottet hava dessa motioner hänskjutits till behandling i sammansatt andra lag- och jordbruksutskott.

I fråga om de skäl, som motionärerna anført till stöd för sina yrkanden, tillåter sig utskottet att i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan hänvisa till motionerna.

Till belysning av innebörden av motionärernas förslag lämnas här nedan en redogörelse för vissa av de bestämmelser i lagen den 19 juni 1919 om flottning i allmän flottled, som avse flottningsföreningarnas verksamhet.

Enligt flottningslagen skola — med visst undantag ifråga om flottning av husbehovsvirke — alla som låta flottgods löst framflyta i allmän flottled, vilken upplåtits för allmänt begagnande (allmän flottning), utgöra en flottningsförening. Flottningsförening, för vilken skall finnas ett av länsstyrelse efter skogsägares och andra intressenters hörande fastställt reglemente, har att ombesörja den allmänna flottningen, handhava och vidmakthålla flottleden jämte dess tillhörigheter samt uppbära och redo-

Gällande lag-
stiftning.

visa för flottledens begagnande stadgade avgifter. — Flottningsförenings utgifter skola enligt lagen i föreningens räkenskaper sammanföras i vissa grupper, nämligen flottledsutgifter (avseende anläggning, utvidgning och förbättring av flottleden), underhållsutgifter, utflottningsutgifter, sorteringsutgifter, inventarieutgifter, förvaltningsutgifter och separatutgifter (avseende kostnader av icke gemensam art). För de flottandes inbördes delaktighet i olika slag av utgifter skall vederbörande länsstyrelse — efter av synemän upprättat förslag, över vilket vederbörande intressenter beretts tillfälle att yttra sig — fastställa allmänna grunder, efter vilka skilda slag av flottgods böra vid kostnadernas fördelning jämföras med varandra. I enahanda ordning skall länsstyrelsen, där kostnader, som hänförs till flottledsutgifter, finnas vara så betydande, att, om de lades å allenast ett års flottning, denna skulle därigenom oskäligt betungas, förordna, att sådana kostnader skola gäldas genom amortering under högst 20 år medelst vissa avgifter å flottgodset (flottledsavgifter). Samma gäller i fråga om kostnader, hänförliga till underhålls-, sorterings-, inventarie- eller förvaltningsutgifter av sådan beskaffenhet att jämväl kommande års flottande därav hämta väsentlig fördel. Även utan inhämtande av länsstyrelsens besked må under ovan angivna förutsättning flottningsförening besluta amortering av kostnader, som förut sagts, dock under högst 3 flottningsår. Nu angivna föreskrifter om amortering avse redan uppkomna kostnader. På ansökan av flottningsförening eller med dess begivande äger emellertid vederbörande länsstyrelse för en tid varje gång av högst 10 år förordna, att till utjämning av underhållsutgifterna viss årsavgift skall utgå för varje flottningsenhet. Till vinnande av rättvis fördelning av flottleds- och underhålls- respektive utflottningsutgifter må flottled indelas i särskilda flottleds- respektive utflottningsdistrikt. — Till bestridande av föreningens utgifter är envar som deltagar i den allmänna flottningen pliktig att årligen tillskjuta nödigt förlag. — För föreningen skall finnas en styrelse, vars ledamöter väljas å flottningsstämma; dock må en ledamot utses av länsstyrelsen i det eller de län, där flottleden framgår, försåvitt detta finnes önskvärdt för tillgodoseende av ortens skogshushållning eller andra allmänna intressen. Sistnämnde ledamot skall vara förtrogen med skogs- och flottningsförhållandena i orten samt må ej själv deltaga i flottningen eller vara anställd i flottandes enskilda tjänst. Styrelsen och under dess inseende en av flottningsstämma utsedd flottningschef åligger bland annat att tillse, att det allmännas intresse av flottledens vidmakthållande behörigen tillgodoses, att flottningen ombesörjes på ändamålsenligaste sätt och att icke oberättigad förmån beredes någon flottande framför annan. Styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper skola granskas av revisorer, av vilka en utses av länsstyrelsen i det län, där styrelsen har sitt säte. — De flottandes rätt att deltaga i handhavandet av föreningens angelägenheter utövas å

flottningsstämma. Rösträtt å sådan stämma tillkommer envar, som anmält virke till flottning under eget inregistrerat märke. Röstvärdet skall med vissa begränsningar beräknas i förhållande till beloppet av det förslag, som flottande enligt upprättad uttaxeringslängd tillskjutit eller har att tillskjuta till bestridande av föreningens gemensamma utgifter. Har flottande ej inbetalat förslag, som förfallit till betalning tidigare än fjorton dagar före stämman, är han förlustig rösträtt intill dess inbetalningen fullgjorts. Å flottningsstämma skall uppgöras och framläggas till godkännande en förteckning över närvarande flottande och ombud för flottande med uppgift å rösträtt, som tillkommer envar av dem. Å första ordinarie flottningsstämma varje år, vilken skall hållas innan flottningen börjar, skola framläggas styrelse- och revisionsberättelser för föregående räkenskapsår samt av det gångna årets flottande avgöras frågan om ansvarsfrihet åt styrelsen för nämnda räkenskapsår, varefter det nya årets flottande utse flottningsstyrelse jämte revisorer. Å nu nämnda stämma upprättas fördenskull två särskilda röstlängder, en för det gångna och en för det nya flottningsåret. — På framställning av bivattendrags flottningsförening äger vederbörande länsstyrelse förordna, att föreningen sammanslås med huvudvattendragets förening, där sådan sammanslagning finnes lämplig med hänsyn till flottningens ändamålsenliga ordnande i vattensystemet i dess helhet samt byggnader och anstalter i bildeden finnas i tillfredsställande skick. — Envar, som vill deltaga i allmän flottning, har att viss tid före första ordinarie flottningsstämman under året hos flottningsstyrelsen anmäla myckenheten och beskaffenheten av det flottgods, han ämnar under året införa i flottleden, samt därefter avlämna flottgodset å eller invid flott vatten inom uppgivet distrikt av flottleden. Allt flottgods, som i allmän flottled framforslas, skall vara försett med tydliga märken, vilka, innan de få användas, skola vara godkända av flottningsstyrelsen. — Vederbörande länsstyrelse har att utöva tillsyn å allmän flottleds skötsel och underhåll samt flottningsförenings verksamhet. Visar sig att flottningen ej ordentligt besörjes eller förekommer eljest anmärkning mot flottningsförenings verksamhet och vinnas ej rättelse efter det flottningsstyrelsen blivit i saken hörd, har länsstyrelsen att sammankalla de flottande; och ankommer det då å länsstyrelsens prövning, under vilka villkor flottning vidare må tillåtas i flottleden. På framställning av länsstyrelsen eller när eljest anledning därtill förekommer, må Konungen i fall, som nu sagts, förordna om flottledens förvaltning och flottningens ombesörjande i annan ordning än i flottningslagen stadgas. — Flottningsstyrelse har att årligen till länsstyrelsen insända bland annat uppgift å grunderna för årets samtliga flottandes deltagande i årets utgifter, vilken uppgift hos länsstyrelsen hålles för en var tillgänglig.

Historik.
*Förslag i
 ämnet före
 1919.*

Frågan om beredande av medinflytande åt skogsägare vid handhavande av flottningsföreningarnas angelägenheter har länge varit föremål för uppmärksamhet.

Redan den s. k. norrlandskommittén föreslog i sitt den 27 oktober 1904 avgivna betänkande åtskilliga förändringar i den då gällande flottningsstadgan den 30 december 1880 i syfte att bättre tillgodose den jordbrukande allmogens intressen i här ifrågavarande avseende. Av kommittén förordades dels en verksammare kontroll över flottningsföreningarna från det allmännas sida och dels viss begränsning i den rösträtt, som envar ägde utöva å flottningsstämma.

Sedermera upptogs förevarande spörsmål i ett av domänstyrelsen den 27 maj 1909 avgivet utlåtande över ett av flottningschefsföreningen till Kungl. Maj:t avgivet yttrande rörande norrlandskommitténs förslag. I berörda utlåtande framhöll styrelsen, att det vore önskvärt, att även sådana skogsägare, som, utan att själva deltaga i flottning, försålde sin skogsavkastning, måtte tillerkännas rösträtt i flottningsförening för att därigenom komma i tillfälle att på lämpligt sätt bevaka sina intressen. Styrelsen ifrågasatte, huruvida ej skogsägare skulle kunna tillförsäkras rätt att utöva virkesköparens rösträtt för den virkeskvantitet, som skogsägaren visade sig hava försålt från sin skog, dock uteslutande i frågor rörande flottledens underhåll och utveckling.

I det av särskilda sakkunniga den 14 december 1916 avgivna betänkande med förslag till ny flottningslagstiftning, vilket förslag ligger till grund för nu gällande flottningslag, blev domänstyrelsens berörda uttalanden föremål för kritik. De sakkunniga hävdade, att införandet av den av domänstyrelsen föreslagna rösträtten för skogsägare skulle komma att medföra stora praktiska olägenheter. Upprättande av röstlängd för flottningsstämma skulle sålunda vid stadgande av dylik rösträtt bliva ett arbete av komplicerad natur, liksom det vore tydligt, att ledande av förhandlingar och fattande av beslut vid en på nämnda sätt sammansatt flottningsstämma komme att medföra svårigheter, som knappast kunde fullt överskådas. De sakkunniga gjorde även gällande, att ett genomförande av domänstyrelsens förslag näppeligen komme att bliva till gagn för flottledernas skötsel. De framhöll i detta avseende, att de mindre skogsägarnas önskemål huvudsakligen vore inriktade på att erhålla största möjliga betalning för sitt virke samt att hålla flottningskostnaderna så låga som möjligt de år, då deras virke skulle utflottas. Man kunde därför befara, att sådana skogsägare såsom röstägare å flottningsstämma snarare komme att rösta mot än för utförande av vidlyftigare underhålls- och förbättringsarbeten, även om dessa vore nog så befogade.

De flottnings-sakkunniga funno sig därför ej kunna biträda domänstyrelsens ifrågavarande förslag utan sökte på andra vägar bereda skogsägareintresset skäligt inflytande i flottningsföreningarna. I detta syfte föreslogo de sakkunniga, bland annat, att länsstyrelsen skulle äga dels

att, på sätt gällande flottningsslåg föreskriver, utse en ledamot i styrelsen för flottningförening och dels att, där så befunnes lämpligt, utse en revisor i sådan förening. Därjämte föreslogo de sakkunniga sådan avfattning av bestämmelserna om rösträtt å flottningsstämma, att sådan rätt skulle tillkomma »en var, som anmält virke till deltagande i den allmänna flottningen».

Beträffande den sålunda föreslagna rösträttsbestämmelsen framhöllo de sakkunniga, att enligt denna bestämmelse en var, som anmält virke till deltagande i den allmänna flottningen, skulle erhålla rösträtt, oavsett om han vore ägare till virket eller ej. Om en skogsägare alltså vid försäljning av skog förbehölle sig rätt att själv få anmäla virket till flottning och sådan anmälan gjordes i hans eget namn, förvärvade han därmed rösträtt inom flottningföreningen. Möjlighet att på detta sätt förvärva rösträtt hade knappast praktisk betydelse för mindre skogsägare, men för de större och framför allt för kronan borde den hava värde, om också vissa svårigheter med avseende å timmermärken och dylikt understundom torde förefinnas för ett praktiskt ordnande av saken.

Berörda av de sakkunniga föreslagna rösträttsbestämmelse blev utsatt för kritik från de myndigheters och korporationers sida, som yttrade sig över de sakkunnigas betänkande. Det anmärktes sålunda, bland annat, att tillämpningen av en dylik bestämmelse skulle leda till åtskilliga svårigheter. För bestämmandet av den rösträtt, som tillkomme skogsägaren, vore det ej tillräckligt att veta det antal timmer eller annat virke, som av honom anmälts, utan han måste vid sin anmälan foga fullständig specifikation rörande detta virke samt uppgiva, var virket funnes upplagt invid flottleden. Eljest kunde ej bestämmas de inom olika distrikt för olika flottningensheter utgående flottningsavgifter, på grundval varav rösträtten beräknades. De siffror, som härvid framkomme, skulle sedan jämföras med och fråndragas de siffror, som bestämde den flottandes delaktighet i flottningen. Om således skogsägarna i större utsträckning ville utöva rösträtt, skulle härav föranledas ett oerhört arbete för flottningsledningen. Härtill komme, att tvister å flottningsstämmorna rörande skogsägarnas och virkesköparnas rösträtt ej torde kunna undvikas.

I det förslag till flottningsslåg, som förelades 1919 års riksdag, hade den av de sakkunniga föreslagna rösträttsbestämmelsen omarbetats, så att den erhållit sin nuvarande lydelse. Någon närmare motivering för omarbetningen lämnades ej i propositionen. Departementschefen framhöll allenast, att bestämmelsen i olika avseenden missuppfattats.

1919 års
förslag till
flottningsslåg.

Vid 1925 års riksdag väcktes två motioner, I: 25 och II: 36, om ändring i flottningsslågens bestämmelser om rösträtt å flottningsstämma. I motionerna hemställdes, att sagda bestämmelser skulle ändras därhän, att envar, som anmält virke (till flottning) och därför erlade flottningsavgif-

Motioner vid
1925 års
riksdag.

ter, skulle äga rösträtt å flottningsstämma. (För rösträtt skulle sålunda ej, såsom i flottningslagen stadgas, erfordras, att man anmält virke till flottning *under eget inregistrerat märke.*)

I motiveringen till motionerna anfördes, bland annat:

Bestämmelserna om rösträtt å flottningsstämma i 1919 års flottningslag medförde, att endast virkesköpare och de virkesägare, som utflottade sitt virke till egna förädlingsverk med registrerade märken, kunde utöva inflytande på flottningsstämmas beslut. Det vore emellertid ej endast de virkesköpande bolagen, som hade intresse av det sätt, varpå flottningsföreningarna handhade sina angelägenheter, utan även virkessäljarna, vilka i regel icke anmälde något märke, hade minst lika stora intressen att bevaka i flottlederna, enär ett fördyrande eller förbilligande av flottningskostnaderna i motsvarande grad medförde ett sämre eller bättre försäljningsresultat. Att virkessäljarna vore uteslutna från möjlighet att å flottningsstämmorna bevaka sina intressen vore uppenbart orättvist i de ofta förekommande fall, då virket försåldes till visst gängse pris vid sorteringsstället och virkessäljaren sålunda finge själv betala alla utflottningskostnader. I ett flertal norrländska sålvar hade det sålunda blivit kutym, att bolagen betalade visst pris för virket framme vid sorteringsstället eller ock framme å de stora huvudälvarna, och i alla dessa fall finge skogsägaren eller virkessäljaren betala alla flottningskostnader men ägde icke att föra talan vid flottningsstämma i förhållande till det flottningsförslag, som han tillskjutit.

Andra lagutskottet 1925.

I sitt utlåtande över motionerna tillstyrkte andra lagutskottet, att riksdagen i anledning av dessa måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning angående möjligheten att trygga virkessäljande skogsägare till skäligt inflytande i de flottningsföreningar, å vilkas flottleder av dem avyttrat virke utflottades, ävensom för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

I utlåtandet redogjorde utskottet för den behandling, som under förarbetena till 1919 års flottningslag ägnats frågan om beredande åt skogsägarna av inflytande å flottningsstämmorna, samt anförde vidare:

Med hänsyn till flottledernas stora betydelse för skogsbruket måste det för skogsägarna framstå såsom synnerligen angeläget att vara tillförsäkrade vederbörligt inflytande, när det gällde att bestämma om flottledernas underhåll och skötsel samt sättet för flottningens bedrivande. I den mån skogsägarna ej själva ägde förädlingsverk vore de emellertid, praktiskt sett, uteslutna från varje direkt inflytande å flottningsstämmorna. Detta förhållande hade, särskilt i samband med en efter vad det ville synas under de senare åren i allt större utsträckning genomförd förändring i de virkesköpande bolagens köpevillkor, visat sig otillfredsställande. Såsom i motionerna framhållits plögade nämligen numera bolagen åtminstone å vissa orter alltmera inrymma det villkor i sina kontrakt, att säljaren-skogsägaren skulle ensam vidkännas kostnaden för virkets flottande ned till skiljeställe i flottledens nedre del, vilket ofta kunde vara beläget flera 10-tal mil från stället, där virket nedlades för flottning. Virket försåges emellertid med köparens märke och anmälades till flott-

ning av köparen. Denne utövade på grund därav även ensam rösträtt å stämman. Den egentligen betalande eller säljaren av virket, vilken vid mottagandet av sin likvid för detsamma finge vidkännas avdrag för den av köparen såmedelst förskjutna flottningskostnaden, stode på så sätt helt utanför och ägde intet som helst inflytande å bestämmandet av de med utflottningen förenade utgifterna, vilka han dock faktiskt hade att ensam bära. Att han icke kunde känna sig tillfredsställd med en sådan tingens ordning vore naturligt nog. Enligt utskottets förmenande borde vad sålunda förebragts föranleda till upptagande av frågan, om ej genom ändring på ett eller annat sätt av gällande bestämmelser om rösträtt å flottningsstämma skogsägarna kunde tillförsäkras skälig medbestämmanderätt i de frågor, som å sådan stämma avhandlades. Utskottet vore väl medvetet om de stora svårigheter, som mötte i sådant hänseende. Det i motionerna innefattade förslaget till lagändring torde icke vara ägnat att giva en tillfredsställande lösning av frågan. Den prövning av spörsmålet, som ägde rum i samband med flottningslagens tillkomst, hade delvis skett med utgångspunkt från ett annat faktiskt läge än det som dåmera vore rådande. Oavsett detta finge enligt utskottets mening de mötande svårigheterna icke hindra, att ansträngningar gjordes för finande av en sådan lösning av lighthörande problem, som i vidare utsträckning än vad fallet vore med nu gällande bestämmelser tillgodosåge skogsägarnas berättigade intressen i föreliggande hänseende.

Utskottets utlåtande godkändes av riksdagen, som avlät skrivelse i ämnet till Kungl. Maj:t den 24 april 1925, nr 136.

Sedan infordrade yttranden över riksdagsskrivelsen avgivits av ett flertal myndigheter och korporationer, överlämnades skrivelsen jämte de avgivna yttrandena för behandling till de särskilda sakkunniga, vilka jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 november 1927 tillkallats att inom justitiedepartementet biträda vid behandling av frågor rörande vissa ändringar i gällande flottningslagstiftning och därmed sammanhängande ämnen.

1927 års
flottnings-
sakkunniga.

De sakkunniga avgåvo utlåtande över riksdagsskrivelsen den 21 april 1928. Vid utlåtandet var fogat förslag till vissa ändringar i flottningslagen. Dessa ändringar åsyftade, att i de fall, då flottgods av flottande inköpts under villkor, att flottningskostnad, helt eller delvis, skulle avdragas från köpeskillingen med belopp, som ej angivits vid köpet, den flottande ej skulle äga rösträtt å flottningsstämma för förslag, som svarade mot vad han sålunda förbehållit sig att återbekomma av säljaren, utan att rösträtt för sådant förslag skulle å stämman utövas i säljarens intresse. Enligt förslaget skulle sålunda rätten att rösta för dylikt förslag tillkomma ett för hela flottningsföreningen gemensamt ombud för samtliga virkessäljare. Detta ombud jämte ersättare skulle utses för varje år av länsstyrelsen i det eller de län, där flottleden framginge, efter förslag av länens hushållningssällskap, bland skogsägare, vilka ej själva vore flottande. I varje anmälan om flottgods skulle enligt förslaget upp-

gift lämnas om och i vad mån rösträtt för det å godset belöpande förlag skulle tillkomma det gemensamma ombudet.

I utlåtandet framhöllo de sakkunniga, att de särskilt med hänsyn till riksdagsskrivelsens motivering begränsat sig till frågan om beredande av rösträtt åt sådana skogsägare, vilka i köpekontrakten åtagit sig att till köparen återgälda flottningskostnaderna. Enligt de sakkunnigas mening krävde billigheten, att, då en säljare hade att bära de med flottningskostnaderna förenade fluktuationerna, han även finge tillfälle att i den mån dessa fluktuationer kunde påverkas av flottningsföreningens åtgärder, delta i föreningens förvaltning. Att tillerkänna här avsedda virkessäljare individuell rösträtt å flottningsstämma, skulle dock medföra ytterst allvarliga praktiska olägenheter. De sakkunniga hade därför ansett sig böra föreslå, att nämnda virkessäljare tilldelades en gemensam röstmassa, beräknad efter summan av det flottningsförlag, de åtagit sig att återbetala till sina köpare. — För bestämmande av denna gemensamma röstmassa skulle varje flottande i sin anmälan uppdelade de däri angivna virkespartierna på sådant virke, varför han själv skulle stå flottningskostnaden, och på sådant, varför denna kostnad skulle återbetalas av säljaren. Med ledning av flottningsanmälningarnas innehåll i berörda avseende skulle därefter uträkning av ifrågavarande gemensamma röstmassa kunna ske utan allt för stora svårigheter.

*Yttranden
öfver 1927 års
flottnings-
sakkunnigas
förelag.*

Över 1927 års flottnings-sakkunnigas förslag avgåvos infortrade yttranden av domänstyrelsen, samtliga länsstyrelser med undantag av länsstyrelserna i Stockholms, Gotlands, Malmöhus och Skaraborgs län, samt ett stort antal flottningsföreningar. Därjämte avgåvo Svenska Trävaruexportföreningen och Sveriges Skogsägareförbund ett gemensamt yttrande i ärendet.

Länsstyrelserna i nämnda fyra län förklarade, att, då flottning i allmän flottled ej förekomme inom dessa län, yttrande från styrelsernas sida ej syntes böra avgivas.

Elva länsstyrelser i södra och mellersta Sverige samt en del flottningsföreningar tillstyrkte de sakkunnigas förslag eller lämnade detta i huvudsak utan erinran. Flertalet av nämnda länsstyrelser och föreningar förklarade dock, att köpevillkor av det innehåll, som avsåges i de sakkunnigas förslag, ej förekomme inom vederbörande län, vadan lagändringen där komme att sakna praktisk betydelse.

Övriga nio länsstyrelser, domänstyrelsen, flertalet flottningsföreningar, Svenska Trävaruexportföreningen och Sveriges Skogsägareförbund avstyrkte däremot förslaget. Såsom skäl härför anfördes, bland annat:

Flottledernas skötsel tillgodosåges bäst av att köparna såsom hittills finge det avgörande inflytandet i flottningsföreningarna. De virkessäljande skogsägarnas intressen syntes tillräckligt tillgodosedda genom bestämmelserna om länsstyrelses befogenhet att utse en ledamot i flottningsföreningens styrelse och en revisor för granskning av sådan styrelses för-

valtning. Med hänsyn till de stridiga intressen, som kunde förekomma bland de virkessäljande skogsägarna, kunde man ej säga, att skogsägarna skulle bliva representerade genom det av de sakkunniga föreslagna gemensamma ombudet. De sakkunnigas förslag innebure endast, att en skogsägare erhöle rösträtt även för andra. Mera rimligt torde vara, att en representant för *det allmänna* gåves talerätt å flottningsstämma. De sakkunnigas förslag mötte betänklighet även med hänsyn därtill, att det gemensamma skogsägareombudet skulle i stor utsträckning få utöva rösträtt för flottgods från *bolagens* skogar. Det förekomme nämligen rätt allmänt, att bolag, som saknade sulfat- och sulfitindustri, sålde pappersveden från sina skogar till andra bolag, och omvänt, att massafabriker sålde sitt sågtimmer till bolag, som dreve sågverksrörelse. En annan konsekvens av de sakkunnigas förslag vore, att det gemensamma skogsägareombudet skulle få utöva rösträtt även för de mellanhänder, som köpte virke av skogsägarna och sedermera avyttrade detta till trävaruindustrin. Även vore att märka, att de föreslagna bestämmelserna om skogsägareombudets rösträtt skulle i tillämpningen medföra stora praktiska svårigheter. Dessa svårigheter ägde samband bland annat därmed, att de uppgifter från de flottande, som låge till grund för rösträtten å flottningsstämma, avgåves vid en tidpunkt, då avverkningarna ännu ej vore avslutade. Sagda uppgifter måste följaktligen bliva mycket approximativa.

Svenska Trävaruexportföreningen och Sveriges Skogsägareförbund gjorde gällande, att, om de sakkunnigas förslag skulle genomföras, virkesköparna av omtanke om flottledernas bestånd allmänt komme att frågå de kontraktsbestämmelser, som utgjorde förutsättningen för skogsägareombudets rösträtt, och i stället stipulera avdrag med flottningskostnader, som vore kända vid köpets avslutande. Detta skulle vara ogynnsamt för de mindre skogsägarna. Man kunde nämligen vänta, att alla större och ekonomiskt starkare säljare komme att verkställa sina försäljningar året närmast efter särskilt gynnsamma flottningsår, under det de ekonomiskt svagare säljarna ej på samma sätt kunde utnyttja de gynnsamma försäljningstillfällena.

Efter det förenämnda yttranden avgivits, blev 1927 års flottnings-sakkunnigas förslag ej föremål för annan åtgärd från Kungl. Maj:ts sida än att förslaget enligt Kungl. Maj:ts beslut den 27 januari 1933 avskrevs från vidare behandling.

Till stöd för de yrkanden, som framstälts i de vid innevarande års riksdag väckta motionerna I: 271 och II: 457, har huvudsakligen anförts:

Det vore skogsägarna, som hade det största intresset av flottningskostnadernas nedbringande. På grund av utformningen av de nu gällande bestämmelserna om rösträtt å flottningsstämma vore emellertid skogsägarna i regel uteslutna från sådan rösträtt. För vinnande av behövt inflytande åt dessa erfordrades, att rätten att rösta å flottningsstämma anknötes till helt andra förutsättningar än de nu i detta avseende stadgade. Den begränsning i rösträtten för virkessäljarna, som föreslagits av 1927 års flottnings-sakkunniga, vore icke sakligt motiverad. Enligt motionärernas förmenande borde skogsägare alltid äga rösträtt för virke, som avverkats å honom tillhörig skog.

De nu föreliggande motionerna.

I förenämnda motion II:31 har framhållits, att, då 1927 års flottnings-sakkunnigas förslag ej föränlett åtgärd och detta förslag vore alltför blygsamt, frågan om beredande åt skogsägarna av ökat inflytande i flottningsföreningarna nu borde aktualiseras. Därvid borde enligt motionärernas åsikt utredas, huruvida det ej vore lämpligt att uppdraga åt de i den vid årets riksdag föreslagna lagen om virkesmätning omförmälda virkesmätningarnämnderna att ombesörja det arbete, som nu åläge flottningsföreningarna. Även borde undersökas, huruvida det enligt nu gällande lagstiftning kunde förekomma uppenbara orättvisor mot virkessäljarna.

Yttranden
över motio-
nerna I: 271
och II: 457.

Över motionerna I: 271 och II: 457 hava på begäran av jordbruksutskottet yttranden avgivits av centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund, länsstyrelserna och skogsvårdsstyrelserna i Värmlands och Kopparbergs län samt de norrländska länen. Vid länsstyrelsernas yttranden hava fogats utlåtanden från ett flertal flottningsföreningar och vissa skogsägareföreningar, en del skogsstatstjänstemän, hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Norrbottens län samt handelskammaren i Karlstad.

Av sagda myndigheter och korporationer hava centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund, länsstyrelserna och skogsvårdsstyrelserna i Kopparbergs, Västernorrlands, Jämtlands och Västerbottens län, skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län, hushållningssällskapets förvaltningsutskott i samma län samt Ädalarnas Skogsägareförening och Norrbottens läns skogsägareförening tillstyrkt verkställande av utredning rörande den i motionerna berörda frågan. Länsstyrelsen och skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län hava dock ansett utredningen böra avse allenast sådana flottleder, där virkesleverantörerna genom avdrag å köpeskillingen för levererat virke svarade för flottningskostnaderna. Länsstyrelsen i Västerbottens län har å andra sidan uttalat, att en revision av gällande bestämmelser angående rösträtt å flottningsstämma vore av behovet påkallad även ur annan än skogsägarnas synpunkt samt att utredningen därför borde åsyfta en allmän revision av sagda bestämmelser. En ledamot av skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län har ansett, att utredningen borde avse att bereda inflytande å flottningsföreningarnas angelägenheter, förutom åt skogsägarna och virkesköparna, jämväl åt flottningsarbetarna.

Övriga myndigheter och korporationer hava avstyrkt motionärernas hemställan.

De myndigheter och korporationer, som tillstyrkt verkställande av utredning i ämnet, hava till stöd därför anfört, bland annat:

Värdet av de skogar, vilkas avkastning utfraktades i allmänna flottleder, vore i väsentlig mån beroende av det sätt, varpå skötseln av dessa flottleder handhades. Ägarna av sagda skogar måste därför anses hava ett stort intresse av att berörda uppgift fullgjordes så ändamålsenligt som möjligt. På lång sikt torde skogsägarnas berörda intresse kanske

få anses starkare än någon annan parts, enär, oberoende av sättet för flottningskostnadernas formella erläggande, det dock måste antagas vara skogsägarna, som reellt finge svara för dessa kostnader. Vid sådant förhållande vore det ej tillfredsställande, att nämnda skogsägare, där de ej själva vore flottande, saknade rösträtt å flottningsstämma. Även om virkesköparnas intressen sammanföle med skogsägarnas, kunde dock meningsskiljaktigheter mellan dessa två intressentgrupper uppkomma, såsom rörande amorteringstider och räntesatser eller i fråga om löner, arvoden och pensioner åt flottningsföreningarnas befattningshavare. Rättvisan krävde därför, att ifrågavarande skogsägare tillerkändes medinflytande vid handhavandet av flottningsföreningarnas angelägenheter.

Beträffande sättet för beredande av sådant inflytande åt vederbörande skogsägare hava olika meningar framförts. — Centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund framhåller i detta avseende, att de för skilda år från olika skogsägare utflottade virkeskvantiteterna icke borde läggas till grund för skogsägarnas representation, enär för dylikt fall flottledernas förvaltning kunde komma att påverkas av ovidkommande hänsyn. Man kunde emellertid möjligen tänka sig, att innehavet av skogsmark inom flottleds transportområde skulle kunna utgöra grund för rösträtt å flottningsstämma, därvid rösträtten skulle bestämmas efter skogsmarkens areal eller taxeringsvärde eller dylikt. En enklare lösning vore emellertid uppenbarligen, om skogsägarnas skäliga intressen kunde tillgodoses genom utbyggnad och komplettering av bestämmelserna i 40 § flottningslagen om befogenhet för länsstyrelse att utse en ledamot i flottningsförenings styrelse. — Skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län uttalar i förevarande avseende, att det syntes skäligt, att för flottgods, som anmälts av virkestrafikant, vilken icke vore markägare, rösträtt vid flottningsstämma skulle utövas av trafikanten och markägaren i lika grad eller till hälften vardera. En sådan ordning torde kunna genomföras genom en enkel ändring i nuvarande författning i ämnet utan störningar i rådande försäljningsmetoder. — Norrbottens läns skogsägareförening har ansett, att inflytande åt skogsägarna inom flottningsföreningarna borde beredas på det sätt, att skogsägareföreningarna eller, där skogsägareförening ej finnes inom visst län, vederbörande hushållningssällskap ägde utse ombud i flottningsförening till samma antal som virkesköparna.

Några av de myndigheter och korporationer, som tillstyrkt motionerna, hava till stöd härför åberopat lokala förhållanden eller eljest framfört synpunkter av mera speciell natur. Länsstyrelsen i Västernorrlands län har sålunda uttalat, att de större flottlederna och huvudflottlederna av vederbörande flottningsföreningar och deras styrelser handhades på sådant sätt, att berättigad anledning till anmärkning ej syntes föreligga från de virkessäljande skogsägarnas sida. Däremot ställde sig saken något annorlunda beträffande de mindre flottlederna och bifloderna. Där hade erfarenheten onekligen givit vid handen, att saknaden av möjlighet för de virkessäljande skogsägarna att öva inflytande å flottledens hand-

havande kunde för dem medföra ekonomiskt men. — Ådalarnas Skogsägarförening har anført, att missbruk vid flottledernas förvaltning ansetts förekomma bland annat vid fattande av beslut enligt 30 § flottningsslagen angående viss kostnads debiterande för ett eller flera år. Man menade, att det stundom inträffat, att, då de röstande å flottningsstämma under visst år tillsläppt större mängder flottgods, för vilket de själva haft att i sista hand gälda kostnaderna, utgifter av ifrågavarande slag fördelats på flera år, medan de uttagits under ett eller ett par år, om dessa virkespartier utgjort mindre del av årets flottgods. Missnöje hade även försports över vissa å flottningsstämma fattade beslut, som medfört utgifter.

I de yttranden, däri motionerna avstyrkts, har såsom skäl härför huvudsakligen anförts:

Det övervägande antalet ledamöter i flottningföreningarnas styrelser representerade större företag inom träförädlingsindustrien. Dessa företag hade såväl för underlättande av transportmöjligheterna i fråga om den för företagen erforderliga råvaran som med hänsyn därtill, att företagen ofta vore stora skogsägare, det allra största intresse av att flottningföreningarnas angelägenheter handhas på ett rationellt sätt. Flottningföreningarna och dessas styrelser hade ock i hög grad främjat utvecklingen av det svenska flottningsväsendet, som för närvarande stode synnerligen högt. Särskilt hade föreningarna lyckats nedbringa flottningskostnaderna till en mycket låg nivå. En ytterligare nedprutning av dessa kostnader torde ej vara möjlig utan sänkning av flottningsarbetarnas löner. Det kunde ej påstås, att skogsägarna enligt gällande lagstiftning vore urståndsatta att bevaka sina intressen i fråga om flottledernas förvaltning. Flottningsslagens bestämmelser måste tvärtom anses bereda skogsägarna möjlighet att få sina intressen i berörda avseende tillbörligt beaktade. Det finge betvivlas, att en ökad representation för virkesleverantörerna i flottningföreningarnas ledning skulle innebära någon mera väsentlig fördel för flottledernas förvaltning. I detta avseende vore att märka, att det kontinuerliga intresse för flottledernas rationella skötsel, som förefunnes hos de stora företagen inom träförädlingsindustrien, icke vore till finnandes bland de enskilda virkessäljande skogsägarna, som årligen räknades i 1,000-tal och till sin sammansättning växlade år från år. Det måste antagas, att en sådan skogsägarintresse komme att inriktas på att hålla tillbaka anslag för underhåll och nybyggnader i flottlederna under de år virke från hans skog flottades. Skogsägarna kunde även hava olika intressen i fråga om flottledens förvaltning alltefter belägenheten av deras skogsmarker. De skogsägare, vilkas marker låge nära flottledens utlopp, hade i regel intet intresse av att flottleden i dess övre lopp underhölles och förbättrades. Med skogsägareintresset förenade sig även strandägarnas intresse att genomföra så höga strandskadeersättningar som möjligt. Skogsägareintresset kunde även sammankopplas med intresset att för viss plats eller för flottleden i dess helhet söka genomdriva högre arbetslöner. Det finge ej heller förbises, att med avseende å flottningens bedrivande det vore ett viktigt intresse, att flottningen utfördes effektivt, att flottlederna renflottades och att flottningen skedde så snabbt som möjligt. Detta intresse före-

träddes i allmänhet ej av skogsägarna utan av virkesköparna. I varje fall skulle nästan oöverbärliga praktiska svårigheter möta att åstadkomma lämpliga grunder för utövande av skogsägarnas medbestämmanderätt i fråga om flottningen. De uttalanden i detta avseende, som gjorts av 1916 års flottningssakkunniga, ägde alltjämt giltighet. Principiellt sett måste det därjämte anses oegentligt, såväl att en skogsägare skulle äga deltaga i dispositionen av det av honom levererade virket, även sedan detta avlämnats och försetts med köparens märke, som att skogsägarna skulle tillerkännas rätt att utdebitera kostnader, som betalades av andra.

Värdet av de skogar, varifrån virke flottas i allmän flottled, är uppenbarligen i hög grad beroende av det sätt, varpå flottningen bedrivs i flottleden och denna i övrigt förvaltas. Det måste antagas, att köparna av virket regelrätt göra avdrag för flottningskostnaderna vid beräkning av virkespriset och att sålunda dessa kostnader i allmänhet drabba skogsägarna. Detta gäller, oavsett om sådant avdrag uttryckligen stadgas i köpeavtalet eller ej. Därjämte torde vara tydligt, att vid inköp av virke från dylika skogar hänsyn måste tagas till de risker för sjunkning eller skada å virket, som flottningen medför och som i avsevärd mån äro beroende av det sätt, varpå flottningen verkställes samt flottleden utbyggts och underhålles. Äro dessa risker stora, minskas uppenbarligen det pris, köparna kunna betala för virket.

Skogsägarna hava sålunda ett mycket betydande intresse av att de allmänna flottlederna förvaltas och skötas på ändamålsenligaste sätt. Detta oaktat har det övervägande flertalet av dessa, nämligen ägarna av mindre och medelstora skogar, i gällande lagstiftning tillerkänts ett i hög grad begränsat inflytande å de allmänna flottledernas förvaltning. Nämnade skogsägare äro på grund av den utformning, som bestämmelserna om rösträtt å flottningsstämma erhållit i flottningslagen, praktiskt taget uteslutna från dylik rösträtt och kunna följaktligen ej inverka på de beslut, som fattas å dylik stämma. Enligt flottningslagen äger visserligen länsstyrelsen i det eller de län, där allmän flottled framgår, att utse en ledamot i flottningsstyrelsen för flottleden, vilken ledamot skall vara en med skogs- och flottningsförhållanden i orten förtrogen person, som ej själv deltagar i flottningen eller är anställd i flottandes enskilda tjänst, men erfarenheten har visat, att den representation, som skogsägarna sålunda kunna beredas i flottningsstyrelse, näppligen är tillfyllest för ett effektivt bevakande av de mindre skogsägarnas intressen med avseende å styrelsens verksamhet. I ett flertal fall hava vederbörande länsstyrelser till ledamöter i flottningsstyrelser utsett tjänstemän vid skogsstaten, vilka närmast företrätt domänverkets intressen i förevarande avseende. Ej heller torde de bestämmelser, som upptagits i flottningslagen om rätt för länsstyrelse att utse en av de revisorer, som skola granska flottningsstyrelsens förvaltning, eller att utöva tillsyn å allmän flottleds skötsel och underhåll samt flottningsför-

Utskottet.

enings verksamhet, vara ägnade att i alla avseenden trygga, att de mindre skogsägarnas intressen i fråga om de allmänna flottledernas handhavande bliva tillgodosedda. Såsom framgår av de över motionerna I: 271 och II: 457 avgivna yttrandena samt av förut gjorda utredningar i ämnet har i vissa fall förekommit, att nämnda skogsägares intressen särskilt i fråga om biflottlederna ej tillräckligt beaktats.

Enligt utskottets mening måste det därför anses önskvärt, att de mindre skogsägarna beredes ett ökat inflytande å de allmänna flottledernas förvaltning. På sätt i vissa av de avgivna yttrandena framhållits, torde visserligen de mindre och de större skogsägarnas intressen i fråga om nämnda förvaltning i väsentliga avseenden sammanfalla, men erfarenheten har givit vid handen, att de större skogsägarna, som i allmänhet tillika äro virkesköpare, understundom i denna sin egenskap hava att fullfölja strävanden med avseende å flottlederna, som strida mot de mindre skogsägarnas önskemål. Men även i den mån de båda gruppernas intressen i förevarande avseende sammanfalla, kunna tydligen delade meningar göra sig gällande, huru intressena lämpligast böra tillgodoses. Det torde ock vara uppenbart, att, därest de mindre skogsägarna tillerkännes befogenhet att själva medverka vid flottledernas förvaltning, detta är ägnat att stärka deras förtroende för flottningsstyrelserna och dessas förmåga att på ändamålsenligaste sätt fullgöra sin uppgift.

I fråga om de vägar, som böra sökas för beredande av skäligt inflytande i förevarande avseende å de mindre skogsägarna, må erinras, att enligt förut verkställda utredningar betydande svårigheter möta att tillerkänna dessa skogsägare rösträtt å flottningsstämma i förhållande till de mängder flottgods, som härröra från deras skogar. Huruvida dessa svårigheter äro av den betydenhet, att nämnda väg måste betraktas som oframkomlig, tilltror sig utskottet icke att bedöma. Utskottet vill emellertid påpeka, att även andra möjligheter erbjuda sig för ett bättre tillgodoseende av ifrågavarande skogsägares intressen. Såsom en dylik möjlighet framstår den av centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund anvisade utvägen att anknyta rätten att rösta å flottningsstämma till innehavet av skogsmark inom det område, varifrån virke utflottas. Man kunde ock tänka sig en lösning i anslutning till flottningslagens bestämmelser om rätt för vederbörande länsstyrelse att utse en ledamot i flottningsförenings styrelse. En dylik lösning skulle innebära, att här avsedda skogsägare tillerkändes befogenhet att vare sig själva eller genom något organ, som kunde anses företräda dem, utse skäligt antal representanter i flottningsförenings styrelse. Den i motionen II: 31 framförda tanken att uppdraga åt de blivande virkesmätningssammansättningarna att ombesörja det arbete, som nu åvilar flottningsföreningarna, torde däremot enligt utskottets mening näppeligen innefatta någon framkomlig väg.

På grund av vad sålunda anförts och då en närmare och allsidig ut-

redning följaktligen synes påkallad till utrönande av möjligheten att bättre tillgodose skogsägareintresset vid handhavandet av flottningsföreningarnas angelägenheter, får utskottet hemställa

att riksdagen, med bifall till motionerna I: 271 och II: 457 samt i anledning av motionen II: 31, måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa skyndsamt och allsidig utredning i fråga om beredande av medinflytande åt skogsägare vid handhavandet av flottningsföreningarnas angelägenheter samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen må kunna föranleda.

Stockholm den 25 maj 1935.

På sammansatta andra lag- och jordbruksutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från andra lagutskottet herrar *Westman*, *Hagman* i Stockholm*, *Frändén*, *Norman**, *Molander*, *Sandström* i Sollefteå och *Hage**; samt

från jordbruksutskottet herrar *von Stockenström*, *Carl Eriksson*, *Gabrielsson**, *Tjällgren*, *Gustafson* i Kasenberg, *Olsson* i Rödningsberg, *Persson* i Grytterud och *Ericsson* i Sörsjön.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.